

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

ODLUKA

Aplikacija br. 14738/16
Bahrija MUMINović protiv Bosne i Hercegovine
i 3 druge aplikacije
(vidi listu u prilogu)

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući dana 27.11.2018. godine kao vijeće u sljedećem sastavu:

Ganna Yudkivska, *predsjednica*,

Faris Vehabović,

Egidijus Kūris,

Iulia Antoanella Motoc,

Georges Ravarani,

Marko Bošnjak,

Péter Paczolay, *sudije*,

i Marialena Tsirli, *registrar Odjela*,

povodom navedenih aplikacija s datumom podnošenja kako je navedeno u priloženoj tabeli,

imajući u vidu izjašnjenja koja su dostavile stranke,

nakon vijećanja, odlučio je kako slijedi:

ČINJENICE

1. Lista aplikanata navedena je u dodatku. U toj listi navedeni su i njihovi zastupnici. Vladu Bosne i Hercegovine („vlada“) zastupala je zamjenik zastupnice, gđa S. Malešić.

A. Okolnosti slučaja

2. Činjenice ovog slučaja, kako su ih prezentirale strane u postupku, mogu se sažeti kako slijedi.

1. Slučaj gđe Bahrije Muminović

3. U periodu od jula 2003. do avgusta 2006. godine aplikantica je radila kao pravnica u poduzeću *Krivaja d.o.o. Zavidovići*, u vlasništvu Federacije Bosne i Hercegovine. U bivšoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslavije („SFRJ“), to poduzeće bilo je jedan od vodećih proizvođača drvnih proizvoda. Zapošljavalo je hiljade ljudi. Kao i sva druga velika poduzeća u SFRJ, ono je bilo u društvenom vlasništvu (pojam društvenog vlasništva opisan je u predmetu *Ališić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Slovenije i Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije* [VV], br. 60642/08, tačka 12., ESLJP 2014.). Od raspada SFRJ u periodu 1991.-92. i rata u Bosni i Hercegovini koji se vodio u periodu 1992.-95., *Krivaja* se suočava sa finansijskim poteškoćama.

4. Kao i drugi zaposleni u tom poduzeću, aplikantica je primala umanjenu plaću u periodu od jula 2003. do maja 2004. godine, a nakon toga nikakvu plaću. Ona je zbog toga pokrenula dva parnična postupka protiv ovog poduzeća.

5. Presudom Općinskog suda u Zavidovićima od 12.01.2006. godine koja je postala pravosnažna dana 3. 11. 2006. godine, poduzeću je naređeno da u roku od 15 dana aplikantici isplati 23.531 konvertibilnih maraka (KM)¹ na ime razlike plaće, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, kao i 1.216 KM na ime troškova i izdataka. Isti sud donio je rješenje o izvršenju te presude dana 12.12.2006. godine. Ono je postalo pravomoćno 7.03.2007. godine.

6. Ubrzo nakon toga, aplikantica je u vezi s tim primila iznos od 5.045 KM.

7. Budući da nije mogla isplatiti svoje dugove, dana 27.06.2007. godine *Krivaja* je podnijela zahtjev za stečaj. Ročište je na zahtjev poduzeća odgađano osam puta zbog toga što su bili u toku pregovori s njegovim povjericima.

8. Presudom Općinskog suda u Zavidovićima od 4.10.2007. godine, koja je postala pravomoćna 17.02.2009. godine, poduzeću je naređeno da u roku od 15 dana aplikantici isplati 10.330 KM na ime razlike plaće, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, kao i 120 KM na ime troškova i izdataka. Također je naređena isplata zakonskih doprinosa za fondove socijalnog osiguranja u korist aplikantice u iznosu od 27.103 KM. U toku ovih postupaka, *Krivaja* je tvrdila da u ovom slučaju Federacija Bosne i Hercegovine treba snositi odgovornost, a ne samo poduzeće, budući da je ona počela poduzećima u državnoj svojini naplaćivati građu iz šuma u državnom vlasništvu. Domaći sudovi su odbili ovaj argument.

9. U septembru 2008. godine *Krivaja* i privatno poduzeće *Ferimpex d.o.o. Zavidovići*, osnovali su zajedničko poduzeće. Ubrzo nakon toga,

---

1. Konvertibilna marka (KM) koristi isti fiksni tečaj prema euru (EUR) koji ima i njemačka marka (DEM) (1 KM = EUR 0,51129).

Krivaja je povukla je svoj zahtjev za stečaj od 27.06.2007. godine (vidi tačku 7. gore).

10. Dana 22.07.2009. godine Općinski sud u Zavidovićima donio je rješenje o izvršenju presude od 4.10.2007. godine i naredio spajanje dvaju izvršnih postupaka aplikantice.

11. U septembru 2009. godine Općinski sud u Zavidovićima održao je ročište za prodaju pokretne imovine *Krivaje d.o.o. Zavidovići* sa početnom cijenom od 29.000 KM. Ta pokretna imovina popisana je u korist aplikantice u januaru 2008. Takvi pljenidbeni popisi ranije su doneseni u korist 22 druga povjerioca. Kako izgleda, navedena pokretna imovina se nije prodala na ročištu.

12. U martu 2010. godine Općinski sud u Zavidovićima donio je u korist aplikantice pljenidbeni popis za drugu imovinu tog poduzeća u procijenjenoj vrijednosti od 100.000 KM. Kako izgleda, ročište za prodaju te imovine nikada nije zakazano.

13. U junu 2011. godine raskinut je ugovor o zajedničkom ulaganju iz tačke 9. jer je manje od 10% zaposlenika *Krivaje* odbilo povući svoj zahtjev za izvršenje presuda protiv *Krivaje*, kako je utvrđeno u tom ugovoru.

14. Na zahjev više povjerilaca (isključujući aplikanticu), dana 11.07.2011. godine Općinski sud u Zenici donio je naredbu za otvaranje stečaja protiv *Krivaje*. Svi izvršni postupci protiv poduzeća obustavljeni su u skladu sa zakonom. Aplikantica je prijavila svoja potraživanja likvidatoru u iznosu od 49.664 KM (uključujući i zateznu kamatu do 10.11.2011.g.), te 27.103 KM kao iznos koji se uplaćuje socijalnim fondovima osiguranja u njenu korist.

15. Dana 18.04.2012. godine Razvojna banka koja je u cjelini u vlasništvu Federacije Bosne i Hercegovine, dala je *Krivaji* kredit u iznosu od 6.000.000 KM kao mjeru protiv nezaposlenosti (za uzvrat *Krivaja* se obavezala da će zadržati najmanje 800 zaposlenih).

16. U septembru 2014. godine sva materijalna imovina *Krivaje*, u vrijednosti od 8.700.000 KM prodana je konzorciju od četiri privatna poduzeća. Četiri privatna poduzeća spojena su u novo poduzeće, *Krivaja-Mobil d.o.o. Zavidovići*, u oktobru 2014. godine. Prema tome ugovoru, *Krivaja-Mobil d.o.o. Zavidovići* preuzela je dug *Krivaje* (vidi tačku 15. gore u tekstu) i isplatila iznos duga od 1.850.000 KM *Krivaji* u gotovini.

17. U septembru 2014. godine Federacija Bosne i Hercegovine također se obavezala da će izvršiti zakonske uplate doprinosa u socijalne fondove u korist svih bivših i tadašnjih zaposlenih u *Krivaji*, uključujući i aplikanticu.

18. Aplikantica je otišla u penziju u septembru 2015. godine. Vlada je navela da će Federacija Bosne i Hercegovine platiti sve doprinose u njenu korist u 2018. godine, što bi dovelo do malog povećanja njene državne penzije.

19. Povodom apelacije aplikantice zbog kašnjenja u izvršenju presuda od 12.01.2006. i 4.10.2007. godine, dana 8.12.2015. godine Ustavni sud

nije utvrdio povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u predmetnom slučaju.

20. Budući da je nekoliko parničnih postupaka između Krivaje i njenih dužnika i povjerilaca u toku, stečajni postupak protiv tog poduzeća još nije okončan.

2. Slučaj g. Nedžada Bradarića

21. Do maja 2001. godine aplikant je bio zaposlen u *Tvornici transportnih uređaja d.d. Tuzla*, javnom poduzeću sa ograničenom odgovornošću u kojem Tuzlanski kanton (administrativna jedinica Bosne i Hercegovine) ima 67% udjela. Ovo poduzeće bilo je jedan od vodećih proizvođača industrijskih vozila i poljoprivrednih mašina u SFRJ. Kao i sva druga velika poduzeća u SFRJ, bilo je u društvenom vlasništvu. Od raspada SFRJ u periodu 1991.-92. i rata u Bosni i Hercegovini koji se vodio u periodu 1992.-95., ono se suočava sa finansijskim poteškoćama.

22. Poduzeće nije isplaćivalo svoje zaposlene u periodu 1998.-2000. Stoga su oni pokrenuli parnični postupak protiv tog poduzeća. Presudom Općinskog suda u Tuzli od 17.07.2001. godine, koja je postala pravomoćna 17.08.2001. godine, poduzeću je naređeno da u roku od 15 dana isplati zaostatak plaća za 428 zaposlenih (uključujući i 3.078 KM u korist aplikanta), zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, kao i 18.200 KM za sve troškove i izdatke. Dana 3.12.2002. godine, Općinski sud u Tuzli donio je rješenje o izvršenju koje je postalo pravomoćno 26.12.2002. godine.

23. Bankovni računi poduzeća zatvoreni su od 2004. godine. Međutim, kako izgleda poduzeće TTU je nastavilo poslovati preko računara drugog poduzeća (ITT – Inženjering za transportnu tehniku d.o.o. Tuzla).

24. Po zahtjevu poreznih organa, u 2010. godini Općinski sud u Tuzli donio je nalog za pljendbeni popis cjelokupne pokretne imovine poduzeća, a u 2011. godini nalog za pljendbeni popis cjelokupne nepokretne imovine poduzeća (u to vrijeme je njegov porezni dug iznosio je skoro 10.000.000 KM; krajem 2015. godine on je iznosio više od 22.000.000 KM).

25. U oktobru 2012. godine aplikant je podnio prijedlog za izvršenje presude od 17.07.2001. godine na pokretnim stvarima TTU. Dana 9.11.2012. godine Općinski sud u Tuzli prihvatio je taj prijedlog za izvršenje, i dana 30.09.2014. godine donio nalog za pljenidbu te imovine u njegovu korist.

26. U septembru 2013. godine aplikant je podnio prijedlog za izvršenje presude i na nepokretnoj imovini poduzeća. Dana 26.12.2014. godine Općinski sud u Tuzli je prihvatio taj prijedlog i dana 6.01.2015. godine donio rješenje kojim se dozvoljava upis zabilježbe izvršenja na toj imovini.

27. Povodom aplikantove apelacije zbog kašnjenja u izvršenju presude od 17.07.2001. godine, dana 7.10.2014. godine Ustavni sud je utvrdio povredu člana 6. Konvencije, naredio Općinskom sudu u Tuzli da finalizira

izvršni postupak bez daljeg odgađanja i dosudio aplikantu 3.600 KM na ime nematerijalne štete. Taj iznos je aplikantu isplaćen nepoznatog datuma.

28. Dana 20.01.2015. godine Tuzlanski kanton odlučio je isprobati neke mjere pomoći kod otplate dugova. Uskoro nakon toga on je ukinuo tu odluku jer nisu uspjeli pregovori sa poreznim organima i fondovima socijalnog osiguranja.

29. Dana 5.08.2015. godine Tuzlanski kanton (većinski vlasnik) i povjerioci, uključujući i aplikanta, podnijeli su prijedloge za pokretanje stečajnog postupka protiv TTU. Dana 5.11.2015. godine Općinski sud u Tuzli donio je rješenje o pokretanju stečajnog postupka. Svi izvršni postupci protiv TTU obustavljeni su u skladu sa zakonom. Aplikant je prijavio svoje potraživanje likvidatoru u iznosu od oko 9.000 KM (uključujući i zateznu kamatu do 15.11.2015. godine).

30. U decembru 2016. godine poslovne prostorije TTU prodane su drugom poduzeću za oko 6.000.000 KM. Tri četvrtine tog iznosa iskorišteno je za plaćanje doprinosa socijalnog osiguranja u korist bivših uposlenika TTU.

31. Kako izgleda, stečajni postupak je još uvijek u toku.

3. Slučaj g. Milenka Iveljića

32. Do avgusta 2010. godine aplikant je bio zaposlen u TTU (vidi tačku 21. gore u tekstu). Budući da je bio ranjen za vrijeme rata koji se vodio u periodu 1992.-95., organi socijalnog osiguranja su u martu 2001. godine naložili poduzeću da aplikantu nađe radno mjesto koje bi odgovaralo njegovom invaliditetu, a da mu u međuvremenu plaćaju zakonsku nadoknadu za bolovanje. Kako izgleda, više od stotinu zaposlenih TTU bili su u to vrijeme u sličnoj situaciji.

33. Kao ni drugi zaposleni u TTU, aplikant nije primao punu plaću. Stoga je on pokrenuo četiri parnična postupka protiv tog poduzeća.

34. Presudama od 17.07.2001., 15.09.2006., 3.10.2008. i 10.02.2015. godine, koje su postale pravomoćne 17.08.2001., 3.10.2006, 15.04.2009. odnosno 7.03.2015. godine, Općinski sud u Tuzli naredio je TTU da aplikantu, u roku od 15 dana, isplati različite iznose, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, kao i 8.890 KM na ime ukupnih troškova i izdataka. Poduzeću je također naređeno da u korist aplikanta uplati zakonske doprinose u fondove socijalnog osiguranja u iznosu od 18.658 KM. Dana 16.12.2002., 3.11.2006., 24.08.2009. i 14.04.2015. godine isti sud je donio rješenja o izvršenju. Ona su postala pravomoćna 5.02.2003., 12.11.2006., 2.07.2014., odnosno 8.10.2015. godine.

35. Bankovni računi poduzeća ugašeni su od 2004. godine. Međutim, kako izgleda, poduzeće TTU je nastavilo poslovati preko računa ITT (vidi tačku 23. gore u tekstu).

36. Po zahtjevu poreznih organa, Općinski sud u Tuzli je u 2010. godini donio nalog za pljendbeni popis cjelokupne pokretne imovine TTU, a u

2011. godini nalog za pljendbeni popis cjelokupne nepokretne imovine poduzeća (u to vrijeme njegov porezni dug iznosio je skoro 10.000.000 KM); krajem 2015. godine on je iznosio više od 22.000.000 KM).

37. Povodom apelacije aplikanta zbog kašnjenja u izvršenju presuda od 17.07.2001., 15.09.2006. i 3.10.2008., dana 27.06.2012., 14.03.2012. odnosno 6.11.2014. godine, Ustavni sud je utvrdio povredu člana 6. Konvencije i naredio Općinskom sudu u Tuzli da finalizira izvršne postupke bez daljeg odgađanja, te je aplikantu dosudio ukupno 5.700 KM na ime nematerijalne štete. Taj sud je smatrao da nije potrebno ispitati pritužbu aplikanta prema članu 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Dosuđeni iznos isplaćen je aplikantu nepoznatog datuma.

38. Različitih datuma od 2013. do 2015. godine aplikant je podnio prijedloge za izvršenje sve četiri presude u njegovu korist na nepokretnoj imovini dotičnog poduzeća. Općinski sud u Tuzli prihvatio je te prijedloge i različitih datuma u 2014 i 2015. godini donio rješenja kojima je odredio zabilježbu izvršenja na cjelokupnoj nepokretnoj imovini poduzeća u korist aplikanta.

39. Dana 20.01.2015. godine Tuzlanski kanton je odlučio isprobati neke mjere pomoći za otplatu dugova. Uskoro nakon toga on je ukinuo tu odluku jer nisu uspjeli pregovori sa poreznim organima i fondovima socijalnog osiguranja.

40. Dana 5.08.2015. godine, Tuzlanski kanton (većinski vlasnik) i povjerioci, uključujući i aplikanta, podnijeli su prijedloge za pokretanje stečajnog postupka protiv TTU. Dana 5.11.2015. godine, Općinski sud u Tuzli donio je rješenje o pokretanju stečajnog postupka. Svi izvršni postupci protiv tog poduzeća obustavljeni su u skladu sa zakonom. Aplikant je prijavio svoje potraživanje likvidatoru u iznosu od 45.426 KM (uključujući i zateznu kamatu do 15.11.2015. godine).

41. U decembru 2016. godine poslovne prostorije poduzeća TTU prodane su drugom poduzeću za oko 6.000.000 KM. Tri četvrtine tog iznosa iskorišteno je za plaćanje doprinosa socijalnog osiguranja u korist bivših uposlenika TTU.

42. Kako izgleda, stečajni postupak je još uvijek u toku.

4. Slučaj g. Bećira Zerema

43. U periodu od decembra 2003. do aprila 2005. godine aplikant je radio u J.P. Sigurnost p.o. Mostar (udaljem tekstu „Sigurnost“), javnom poduzeću koje je osnovao Grad Mostar 1994. godine za pružanje usluga sigurnosti javnim institucijama u gradu. Prema njegovom statutu i upisu u sudski registar poduzeća, Sigurnost je odgovarala za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom (u skladu podzakonskim aktom koji je bio

na snazi u vrijeme registracije², naziv poduzeća je stoga sadržavao odrednicu *p.o. – potpuna odgovornost*); s druge strane, Grad Mostar kao vlasnik Sigurnosti, odgovarao je za obaveze Sigurnosti u iznosu uloga u poduzeće (ograničena odgovornost).

44. Kao ni drugi zaposleni u poduzeću Sigurnost, aplikant nije dobio punu plaću. Stoga je pokrenuo parnični postupak protiv poduzeća.

45. Bankovni računi tog poduzeća bili su ugašeni 2007. godine zbog nelikvidnosti.

46. U martu 2009. godine poduzeće Sigurnost je podnijelo zahtjev za pokretanje stečajnog postupka.

47. Presudom Općinskog suda u Mostaru od 5.05.2009. koja je postala konačna 21.05.2009. godine, poduzeću Sigurnost je naređeno da u roku od 15 dana aplikantu isplati 10.035 KM na ime razlike plaće, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, kao i 4.103 KM na ime troškova i izdataka. Također je naređeno da se za aplikanta uplate doprinosi u fondove socijalnog osiguranja u iznosu od 1.243 KM.

48. Dana 31.08.2009. godine Općinski sud u Mostaru naredio je pokretanje stečajnog postupka. Ubrzo nakon toga, aplikant je likvidatoru prijavio svoja potraživanja. Iz zapisnika sa sastanka povjerenika poduzeća od 2.11.2009. godine proizlazi da su dugovi poduzeća Sigurnost iznosili 602.408 KM. Iz zapisnika sa sastanka povjerenika poduzeća od 28.12.2012. godine proizlazi da je Grad Mostar, a ne Sigurnost, bio vlasnik imovine koja je dodijeljena tom poduzeću. Sigurnost je tako imala samo potraživanja u ukupnom iznosu od 55.208 KM. Nakon isplate preferencijalnih dugova poduzeća (plaće i socijalni doprinosi za tadašnje uposlenike), preostali iznos je bio nedovoljan da pokrije troškove stečaja u iznosu od 23.105 KM. Likvidator je stoga podnio zahtjev za likvidaciju poduzeća. Aplikant je podnio prigovor tvrdeći da Grad Mostar, osnivač i isključivi vlasnik Sigurnosti, odgovara za dugove tog poduzeća.

49. Dana 3.06.2014. godine Općinski sud u Mostaru naredio je likvidaciju poduzeća. Taj sud se nije osvrnuo na aplikantov argument o odgovornosti Grada Mostara. Rješenje suda je objavljeno u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 46/14 od 11.06.2014. godine. Nakon žalbe aplikanta, dana 9.12.2014. godine, Kantonalni sud u Mostaru potvrdio je rješenje od 3.06.2014. godine. Taj sud je utvrdio da je Grad Mostar odgovoran samo za dugove poduzeća Sigurnost u iznosu uloženom u to poduzeće.

50. Sigurnost je izbrisana iz sudskog registra poduzeća dana 30.01.2015. godine.

51. Dana 11.01.2017. godine Ustavni sud je proglasio apelaciju zbog kašnjenja u izvršenju presude od 5.05.2009. očigledno neosnovanom.

---

2. Uredba o upisu u sudski registar poduzeća i drugih pravnih lica koja obavljaju privrednu djelatnost, objavljena u Službenom listu SFRJ br. 74/90, član 4.

B. Relevantno domaće pravo i praksa

52. Predmetne aplikacije tiču se samo državnih poduzeća (društva sa većinskim učešćem državnog kapitala) i javnih poduzeća sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine.

1. Poduzeća u državnom vlasništvu

53. Zakon o poduzećima iz 2015³ stupio je na snagu dana 22.10.2015. godine. On ne pravi razliku između poduzeća u privatnom i državnom vlasništvu kada je riječ o upravljanju poduzećima: tako država i njena utjelovljenja, kao što su entiteti i kantoni, nemaju veću kontrolu nad svojim poduzećima od bilo kojeg drugog vlasnika. Jedina razlika je u tome što se na članove uprave poduzeća u državnom vlasništvu primjenjuju strožija pravila u pogledu sukoba interesa (vidi, u tom pogledu, članove 247. i 252. toga zakona; Zakon o javnim imenovanjima iz 2003⁴; i relevantne podzakonske akte⁵). Također, bez obzira da li je društvo sa ograničenom odgovornošću (kao *Krivaja d.o.o. Zavidovići*) ili javno dioničko društvo (kao *Tvornica transportnih uređaja d.d. Tuzla*) u privatnom ili državnom vlasništvu, vlasnik odgovara za dugove društva u iznosu koji je uložio u to poduzeće. Podizanje korporativnog vela opravdano je, izuzetno, u sljedećim okolnostima: ako jedan od vlasnika koristi poduzeće za postizanje ličnog cilja koji nije spojiv sa ciljevima drugih vlasnika i samog poduzeća; tretira imovinu poduzeća kao svoju vlastitu; koristi poduzeće za počinjenje prevare ili izbjegavanje postojećih obaveza; izazove smanjenje imovine poduzeća u svoju korist ili u korist trećih osoba, ili izazove preuzimanje obaveza poduzeća iako zna ili bi morao znati da poduzeće nije ili neće biti u stanju ispuniti svoje obaveze (član 5. toga zakona). Stari zakon o poduzećima iz 1999.⁶, koji je bio na snazi od 29.06.1999. do 22.10.2015. godine, sadržavao je veoma slične odredbe (naročito, član 6. je uređivao podizanje korporativnog vela).

---

3. *Zakon o privrednim društvima*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 81/15

4. *Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine*, koji je nametnuo Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine br. 12/03) a usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (iste Službene novine br. 34/03 i 65/13)

5. *Uredba o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine*, objavljena u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 20/16

6. *Zakon o privrednim društvima*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 23/99, izmjene i dopune objavljene u istom službenom glasilu br. 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09, 63/10 i 75/13

2. Javna poduzeća

54. Zakon o javnim poduzećima iz 2005. godine⁷ stupio je na snagu 10.02.2005. On definira javna poduzeća kao društva sa ograničenom odgovornošću ili javna dionička društva koja obavljaju javne komunalne djelatnosti, kao što su telekomunikacije, gas, električna energija, vodosnabdijevanje i tako dalje, kao i svako drugo poduzeće definirano kao takvo domaćim propisima (vidi članove 2. i 3. toga zakona). U principu, vlasnici javnih poduzeća nemaju veću kontrolu nad svojim poduzećima od bilo kojeg drugog vlasnika. Međutim, na javna poduzeća primjenjuju se strožija pravila u pogledu sukoba interesa (vidi, naročito, član 14. toga zakona). Također, zakon podržava tržišno natjecanje tako što zahtijeva transparentnost i zabranjuje antikonkurencijsko ponašanje državnih poduzeća (vidi član 2.a toga zakona). U skladu sa članom 51. toga zakona, Zakon o poduzećima iz 1999. godine primjenjivao se, *mutatis mutandis* i na javna poduzeća.

3. Izvršni postupak

55. Zakon o izvršnom postupku iz 2003. godine⁸, koji je stupio na snagu 19.07.2003. godine, ne pravi razliku između poduzeća u privatnom vlasništvu, državnom vlasništvu i javnih poduzeća. Poseban režim primjenjuje se samo na entitet, kantone i druge javne organe vlasti (vidi članove 79.a, 117.a, 138 i 187.a toga zakona).

56. Član 5. propisuje da su svi izvršni postupci hitni. Prilikom traženja izvršenja presude, tražilac izvršenja mora naznačiti sredstvo izvršenja: bankovni transfer, prodaja pokretne ili nepokretne imovine i tako dalje (vidi član 8. toga zakona). Novčana potraživanja poput onih u predmetnom slučaju, izvršavaju se hronološkim redosljedom (član 66. toga zakona). Drugim riječima, ako više tražilaca izvršenja zahtijeva izvršenje njihovih potraživanja putem bankovnog transfera, banka će prvo isplatiti tražioca izvršenja čije je rješenje o izvršenju prvo primila (vidi član 167. toga zakona). Slično tome, ako tražilac izvršenja zahtijeva da njegovo potraživanje bude izvršeno na pokretnoj ili nepokretnoj imovini dužnika, izdaje mu se pljenidbeni popis kojim stiče založno pravo na popisanoj imovini; tražilac izvršenja sa najstarijim pljenidbenim popisom će tada biti prvi isplaćen (članovi 98., 124. i 134.).

---

7. *Zakon o javnim poduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 8/05, izmjene i dopune objavljene u istim Službenim novinama br. 81/08, 22/09 i 109/12.

8. *Zakon o izvršnom postupku*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 32/03, izmjene i dopune objavljene u istim Službenim novinama br. 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12, 46/16 i 36/17 (Odluka Ustavnog suda U 20/16 od 30.03.2017. kojom je jedna od odredbi toga zakona proglašena neustavnom).

4. Stečajni postupak

57. Zakon o stečajnom postupku iz 2003. godine⁹, koji je stupio na snagu dana 1.07.2003. godine, propisuje da se nad poduzećima u državnom vlasništvu i javnim poduzećima, kao i nad poduzećima u privatnom vlasništvu može pokrenuti stečajni postupak. Proizvođači naoružanja i vojne tehnologije su jedini izuzetak: stečajni postupak nad takvim poduzećem može se otvoriti samo uz saglasnost Ministarstva energije, a ako Ministarstvo odbije dati saglasnost, Federacija Bosne i Hercegovine postaje odgovorna za dugove poduzeća. Federacija Bosne i Hercegovine i drugi javni organi vlasti koji se finansiraju iz budžeta ne mogu biti predmet stečajnog postupka (vidi član 5. toga zakona).

58. Ako poduzeće ili bilo koji od njegovih povjerilaca podnese zahtjev za pokretanje stečajnog postupka, nadležni sud mora utvrditi da li je to poduzeće nelikvidno (vidi član 6. toga zakona). Ukoliko je to slučaj, a imovina poduzeća koju je moguće realizirati je dovoljna da se pokriju troškovi stečaja, sud će donijeti odluku o otvaranju stečajnog postupka (član 43. toga zakona).

59. Po zahtjevu povjerioca koji ima sudsku presudu u svoju korist protiv poduzeća koja nije izvršena u periodu dužem od 60 dana (računajući od dana pravosnažnosti rješenja o izvršenju), smatra se dokazanim da poduzeće nije likvidno i sud odmah donosi odluku o otvaranju stečajnog postupka (član 44. toga zakona).

60. Po zahtjevu povjerioca koji ima sudsku presudu u svoju korist protiv poduzeća koja nije izvršena u periodu dužem od 60 dana (računajući od dana pravosnažnosti rješenja o izvršenju), smatra se dokazanim da poduzeće nije likvidno i sud odmah donosi odluku o otvaranju stečajnog postupka (član 44. toga zakona). Po donošenju odluke o otvaranju stečajnog postupka, svi izvršni postupci protiv dotičnog poduzeća obustavljaju se u skladu sa članom 58. toga zakona, a svi povjerioci moraju prijaviti svoja potraživanja likvidatoru u skladu sa članom 110. toga zakona. Iz imovine poduzeća prvo se plaćaju troškovi stečajnog postupka uključujući i naknadu za likvidatora (vidi članove 40.-41. toga zakona); zatim se uplaćuju naknade za plaće i ostale uplate vezane za radni odnos zaposlenika poduzeća (član 33. toga zakona)¹⁰; te potom sva ostala potraživanja (član 32. toga zakona). Poseban režim primjenjuje se na osigurane (razlučne) povjerioce: ako je

---

9. *Zakon o stečajnom postupku*, objavljen Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 29/03, izmjene i dopune objavljene u istim Službenim novinama br. 32/04, 42/06, 4/17 i 52/18.

10. U junu 2004. godine član 33. Zakona o stečajnom postupku iz 2003. godine izmijenjen je tako da su zaposlenicima bile isplaćene prije nego svim ostalim povjerenicima naknade plaća samo za osam mjeseci koji su prethodili odluci o otvaranju stečajnog postupka. Dana 23.03.2016. godine Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine proglasio je tu izmjenu zakona neustavnom. Ona je prestala važiti u januaru 2017. godine kada je odluka Ustavnog suda objavljena (vidi Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine br. 4/17)

pokretna imovina kojom je osiguran dug prodana, oni se isplaćuju prije neosiguranih povjerilaca iz sredstava otkupne cijene (vidi član 38. toga zakona). Ako ima više osiguranih povjerilaca iz iste imovine, oni se isplaćuju hronološkim redoslijedom prema datumu sticanja založnog prava u njihovu korist (vidi član 142. Zakona o stvarnim pravima iz 2013.¹¹). Član 9. Zakona o stečaju iz 2003., propisuje da je stečajni postupak hitan.

5. Postupak za podizanje korporativnog vela

61. Mada su Zakon o privrednim društvima iz 1999. i Zakon o privrednim društvima iz 2015. godine propisivali uvjete za podizanje korporativnog vela (vidi tačku 53. gore u tekstu), oni ne sadrže bilo kakva procesna pravila u tom smislu. Stoga se primjenjuje Zakon o parničnom postupku iz 2003. godine,¹² a posebno njegov član 54. koji propisuje da se može pokrenuti tužba za utvrđenje činjenica ili prava. Zakon o parničnom postupku iz 1998. godine¹³, koji je bio na snazi do 2003. godine, sadržavao je sličnu odredbu (vidi član 172. toga zakona).

PRITUŽBE

62. Aplikanti se žale prema članu 6. Konvencije i članu 1. Protokola br. 1 zbog neizvršavanja gore navedenih domaćih presuda. Oni naročito tvrde da Federacija Bosne i Hercegovine, Tuzlanski kanton i Grad Mostar, kao isključivi ili većinski vlasnici Krivaje, TTU, odnosno Sigurnosti, trebaju platiti dug ovih poduzeća po presudama. Neki aplikanti se također žale prema članu 13. Konvencije da nisu imali na raspolaganju efikasan pravni lijek koji bi mogao primorati Federaciju Bosne i Hercegovine, Tuzlanski kanton i Grad Mostar da to učine.

---

11. *Zakon o stvarnim pravima*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 66/13.

12. *Zakon o parničnom postupku*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 53/03, izmjene i dopune objavljene u istim Službenim novinama br. 73/05, 19/06 i 98/15.

13. *Zakon o parničnom postupku*, objavljen u Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine br. 42/98, izmjene i dopune objavljene u istim Službenim novinama br. 3/99.

PRAVO

A. Spajanje aplikacija

63. Imajući u vidu da ove aplikacije imaju sličan predmet, Sud nalazi da je primjereno ispitati ih zajedno, u jednoj odluci.

B. Dopuštenost aplikacija

1. U pogledu pritužbi prema članu 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

64. Vlada je tvrdila da aplikanti nisu iscrpili efikasne domaće pravne lijekove. Naročito, nisu pokrenuli parnični postupak za podizanje korporativnog vela protiv vlasnika poduzeća o kojima je riječ u skladu s pravilima u tom pogledu (vidi tačku 53. gore u tekstu) u vezi sa članom 54. Zakona o parničnom postupku iz 2003. godine (vidi tačku 61. gore u tekstu).

65. Aplikanti su izrazili sumnju u efikasnost tog domaćeg pravnog lijeka naglašavajući da je na tom polju domaća sudska praksa na samom početku. Oni su također istaknuli činjenicu da je Ustavni sud proglasio apelacije gđe Muminović, g. Bradarića i g. Iveljića dopuštenima i razmatrao te predmete u meritumu.

66. Opća načela koja se tiču pravila o iscrpljivanju domaćih pravnih lijekova ponovno su potvrđena u slučaju *Vučković i drugi protiv Srbije* (preliminarni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih, tačke 69.-77., 25.03.2014. godine). Posebno, države su oslobođene obaveze da odgovaraju pred međunarodnim tijelom za svoje postupke prije nego što dobiju priliku da otklone povrede putem svog vlastitog pravnog sistema. Tako su oni koji se žele pozvati na nadzornu nadležnost Suda kada je riječ o pritužbama protiv države obavezni prvo iskoristiti pravne lijekove koje propisuje domaći pravni sistem. Da bi bio efikasan, pravni lijek mora biti u stanju da direktno otkloni sporno stanje stvari i mora ponuditi realne izgleda na uspjeh. Međutim, postojanje puke sumnje u izgleda na uspjeh pravnog lijeka koji nije očito uzaludan, ne predstavlja valjan razlog za propust da se iskoristi to sredstvo pravne zaštite (ibid.).

67. U predmetnom slučaju Sud zapaža da su aplikanti istaknuli da bi se vlasnici poduzeća o kojima je riječ (odnosno, Federacija Bosne i Hercegovine u slučaju Krivaje, Tuzlanski kanton u slučaju TTU, i Grad Mostar u slučaju Sigurnosti) trebali smatrati odgovornima za dugove poduzeća, uključujući i dugove po presudama u njihovu korist. Oni su tako ustvari pozvali Sud da skine korporativni veo u pogledu ovih poduzeća. U tom smislu, aplikanti između ostalog navode da su vlasti o kojima je riječ zloupotrijebile korporativnu formu i imovinu poduzeća.

68. Sud dalje primjećuje da se prema domaćem zakonu (vidi tačku 61. gore u tekstu) može pokrenuti parnični postupak za podizanje korporativnog vela u takvim okolnostima. Kako je gore već navedeno, postojanje puke sumnje u izgledu na uspjeh pravnog lijeka koji nije očito uzaludan nije valjan razlog za propust da se on iskoristi.

69. Sud je svjestan činjenice da je jedan od aplikanata, g. Zerem, vodio postupak s ovom argumentacijom pred domaćim sudovima (vidi tačke 48.-49. gore u tekstu), ali stečajni postupak protiv poduzeća Sigurnost jednostavno nije predstavljao odgovarajući forum. U skladu sa domaćim zakonom, ako povjerenici poduzeća žele podignuti korporativni veo poduzeća, oni moraju povesti parnični postupak protiv vlasnika poduzeća (vidi tačku 61. gore u tekstu).

70. Konačno, u pogledu argumenta da bi prigovor vlade trebalo odbiti jer je Ustavni sud proglasio apelacije gđe Muminović, g. Bradarića i g. Iveljića dopuštenima i razmatrao njihove predmete u meritumu, Sud zapaža da su razmatrane i proglašene dopuštenima samo njihove pritužbe o dužini postupka (vidi tačke 19., 27. i 37. gore u tekstu). Ustavni sud se nije bavio pitanjem da li bi dugove po presudama u korist aplikanata trebalo pripisati državi, što znači i naplatiti od države, što je suština ovog slučaja pred Sudom.

71. Tako se ovaj dio predmeta mora odbaciti u skladu sa članom 35. stavovi 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova.

2. U pogledu pritužbi iz člana 13. Konvencije

72. U svjetlu navedenih razmatranja, Sud zaključuje da su aplikanti u stvari imali na raspolaganju efikasan pravni lijek za svoje pritužbe prema članu 6. Konvencije i članu 1. Protokola br. 1 uz Konvencije.

73. Njihove pritužbe prema članu 13. se, stoga, moraju odbaciti u skladu sa članom 35. stavovi 3. (a) i 4. Konvencije kao očigledno neosnovane.

Iz navedenih razloga Sud je, jednoglasno,

odlučio spojiti ove aplikacije;

proglasio aplikacije nedopuštenima.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku 20.12.2018. godine.

Marialena Tsirli
registrar

Ganna Yudkivska
predsjednica

DODATAK

Br.	Aplikacija br.	Podnesena	Datum rođenja, prebivalište i državljanstvo aplikanta	Zastupnik
1.	14738/16	02/03/2016	Bahrija MUMINOVIĆ 24/09/1950, Zavidovići, Bosna i Hercegovina	Samir KARAHASANOVIĆ
2.	39857/17	24/05/2017	Nedžad BRADARIĆ 12/08/1954, Tuzla, Bosna i Hercegovina	Zajednička advokatska kancelarija Jezdić & Matuzović
3.	40158/17	30/05/2017	Milenko IVELJIĆ 05/09/1957, Tuzla, Bosna i Hercegovina	Zajednička advokatska kancelarija Jezdić & Matuzović
4.	52377/17	17/07/2017	Bećir ZEREM 03/08/1979, Ostrožac, Bosna i Hercegovina	Sadudin ZAKLAN